

Frihet til likeverd

Likhetsverdier, lokal tilpasning og ansvarsfordeling

2011

Heidi Haukelien
Halvard Vike
Aina Landsverk Hagen
Gudrun Rudningen

Hovedfunn

- Likeverd er den grunnleggende likhetsverdien for innbyggere i norske kommuner
- Verdiene likhet og frihet oppfattes ikke som motsetninger
- Frihet til lokal tilpasning er en forutsetning for likeverd
- Ansvarsforholdet mellom staten og kommunene er i stor ubalanse

Likhet

Likeverd er den grunnleggende likhetsverdien

- Verdien likhet betyr likeverd og rettferdighet for innbyggere i norske kommuner
- Fordi alle innbyggere betraktes som likeverdige, fortjener de kompensasjon for ulikhet og urettferdighet
- Verdige tjenester ivaretar grunnleggende behov for anerkjennelse

Likeverd er den grunnleggende likhetsverdien

- Det er *resultatet* av kommunens tjenester som fører til likeverd
- Resultatene for den enkelte er dermed mer sentralt enn at alle skal behandles likt
- Statlig finansiering utgjør en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse for å skape likeverd

Frihet

Frihet til lokal tilpasning er en forutsetning for likeverd

- Verdien frihet knyttes til
 1. *frihet til offentlige tjenester*
 2. *frihet fra statlig overstyring og underfinansierte reformer*
- Lokal tilpasning forutsetter frihet fra ansvarsoversvømmelse

Frihet til lokal tilpasning er en forutsetning for likeverd

- Likeverd sikres gjennom lokal kunnskap
- Lokal tilpasning tilfører politisk merverdi
- Det lokale folkestyret *og* god tjenesteyting forutsetter:
 1. reell påvirkningsmulighet (nedenfra og opp)
 2. institusjonell autonomi

Ansvarsforholdet mellom staten og kommunene er i stor ubalanse

- Kommunenes evne til å påvirke forholdet mellom ansvar og kapasitet er sterkt begrenset
- Folkevalgte har få muligheter til å begrunne politisk hvorfor de ikke strekker til
- Borgere får få eller ingen holdbare begrunnelser for hvorfor tjenestene er utilstrekkelige

Ansvarsforholdet mellom staten og kommunene er i stor ubalanse

- Kommunene er spesialister i å absorbere ansvar og forpliktelse
- Den norske velferdsstaten er først og fremst et stort antall *velferdskommuner*
- Velferdsstatens fundament - det lokale folkestyret - er alvorlig truet

Hva skal til for å unngå at den politiske tilliten undergraves?

- Kommunenes ansvarsmengde er ikke tilpasset deres kapasitet
- Norske kommuners evne til å strekke til er i ferd med å bli frikoplet de forventningene innbyggerne - med statlige garantier i hånd - kan rette mot dem
- Den politiske optimismen står like fullt sterkt blant norske innbyggere

Les mer i

Frihet til likeverd

Likhetsverdier, lokal tilpasning og ansvarsfordeling

2011

Heidi Haukelien
Halvard Vike
Aina Landsverk Hagen
Gudrun Rudningen